ග්‍රීක රංගභූමියේ ගෘහනිර්මාණ ශිල්පය

ග්‍රීක නාට්‍යයේ ආරම්භය 5

ශ්‍රීනාත් මද්දුමගේ

වේදිකාවේ පසු පස බිත්තියේ දොරටුවක් ද පැති දොරටු තුනක් ද විය. එම දොරටු වලින් ප්‍රවේශ වීම අනුව නලුවා ප්‍රධාන චරිතයක් නිරූපනය කරන්නෙක්ද නැතහොත් සුලු චරිතයක් නිරූපනය කරන්නෙක් දැයි නිගමණය කළ හැකි වූයේ ප්‍රධාන නලුවන් හැම විටම ප්‍රධන දොරටුවෙන් ප්‍රවිශ්ඨ වූ බැවිනි

නාට්‍ය කලාවේ සමාරම්භයේ සිටම ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය රංග කලාව සමඟ සම්බන්ධ වී තිබිණ. ග්‍රීක එළිමහන් රඟහලේ නාට්‍ය නැරඹීමට 17000 ක් පමණ සෙනගක් රැස් වූ බව පර්යේෂකයෝ පවසති. ඇතීනියානු නාට්‍ය උත්සවය මහා සැණකෙළියක් විය. දින පහක් හයක් තිස්සේ පැවති මෙම උළෙල ප්‍රථම දිනයේ දී වහලුන් නිදහස් කිරීම ණයගැගියන් ණයෙන් නිදහස් කිරීම දෙවියන් වෙනුවෙන් පුද පූජා පැවැත්වීම ආදී සාමූහික ජන ප්‍රසංගයක්ද පැවත්විණි. එතිරායි නම් ගම්මානයේ සිට හරසරින් දේව රූපය වැඩම කරවා ඩිතිරැම්බ නම් වූ ස්තෝත්‍ර ගායනා පවත්වා ගවයකු මරා බිලිපූජාවක් පැවැත්වීම වැනි කටයුතුද එදින සිද්ධ විය.

උත්සවයේ දෙවන දිනයේ දී ඩිතිරැම්බ නම් භක්ති ස්තෝත්‍ර ගායනා හා නර්තන තරගය පැවැත්වුණි. ඇතීනියානු මන්ත්‍රණ සභාව මතින් තෝරළා පත් කරන ලද විනිෂ්චය මණ්ඩලයක් තරග විනිශ්චය කළ හ. ජයග්‍රාහකටන්ට තෑගි වශයෙන් දෙන ලද්දේ ගවයෙකි. ගවයා සශ්‍රිකත්වයේ සංකේතයයි. මෙම නාට්‍ය උත්සවය පවත්වන ලද්දේ දියෝනිසස් රංග පීඨයේ ය. සමස්ථ ජනගහණය රැස් කළ හැකි මෙම රංග පීඨයේ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය උත්සවයේ සාර්ථකත්වයට දායක විය. දියෝනිසස් රංග භූමිය පිළිබඳව මෙම ලිපි පෙළේ කලින් ලිපි වල දී දීර්ඝ ලෙස විස්තර කර ඇත . දැනට පුරාවස්තු වශයෙන් ඉතිරිව තිබෙන ග්‍රීක එළිමහන් රඟහල ගැන විමර්ශණය කරන නාට්‍ය වේදීහු එහි වූ අපූරු ලක්ෂණ විශලේෂණය කරති. එම විශ්ලේෂණයන්ට අනුව පෙනී යන්නේ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය නාට්‍යයේ රසය මතු කිරීමෙහි ලා සෘජුවම සම්බන්ධ වූ කලා අංගයක් බවයි. ඇතැන්ස් නුවර දියෝනීසස් රංග භූමිය ලයිකුර්ගොස් නමැති ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පියා විසින් ක්‍රි පූ 330 දී පමණ යළි ගොඩ නගන ලදී. එම එළිමහන් රංග භූමිය ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලදුව අද ආරක්සිතව තබා ඇත .විටෝවියන් නමැති ප්‍රකට ගෘහනිර්මාණ ශිල්පියා ග්‍රීක හා රෝම රංග භූමි වල වෙනස්කම් පෙන්වා දෙමින් ග්‍රීකයන් නිතරම ස්වකීය රංගනයන් දිවා කාලයේ දී පැවැත් වූ බව පෙන්වා දෙයි. මේ නිසා 17000 ක් පමණ රැස් වූ මහා එළිමහන් රංග භූමිය නිර්මාණය කළ ගෘහ නිර්මාණශිල්පියා විසින් ශබ්ධිත විද්‍යාවේ (Acoustic) ඉහළම මූලධර්ම ගැන ඉතාමත් සැළකිලිමත් වූ බැවින් හඬ ගමන් කිරීම සඳහා විශේෂ මෙවලම් භාවිතා කිරීම නිසා ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය ඌණතා නොවී ය. ශ්‍රව්‍ය දෘෂ්‍ය මාධ්‍යය පිළිබඳව ඔවුන් තුළ වූ අවබෝධය මෙයින් මනාවට පෙනී යයි. ඇසට නොපෙනෙන කනට නෑසෙන නාට්‍ය දර්ශණ ප්‍රේක්ෂකයා සමඟ සම්බන්ධතාවක් ඇතිකර ගැනීමට අපොහොසත් වෙයි. එමෙන්ම ප්‍රෙක්ෂක ප්‍රතිචාරද නොලැබී යයි. එවිට නාට්‍ය රසය ප්‍රේක්ෂකයා තුළ ජනිත නොවයි. ඉඳ හිට වැස්ස හා කුණාටු හැමූ අවස්ථා වලදී පමණක් රංගනයට බාධා වූ බවත් එවැනි අවස්ථා වලදී ප්‍රෙක්ෂකයා තමන්ගේ අසුන් වල පිටුපසින් වූ ආවරණයක් යටට ගොස් රැකවරණයක් පැතූ බව කියැවේ. එළමහන් රඟහලේ පවතින එක් ඌණතාවක් ලෙසම මය දැක්විය හැකි ය. ස්වභාව ධර්මයා කාරුණික නොවූවොත් නාට්‍යයේ රසව විඳගැනීමට නොහැකිව ප්‍රේක්ෂකයා අතරමං වෙයි. වර්තමාන එළිමහන් රංග පීඨ සළකාබැලීමෙහිදී මෙවැනිම දේ ප්‍රේක්ෂකයාට විඳරැනීමට සිදුවන බව අපි දනිමු. ශ්‍රී ලංකාවේ ද ඇති එකම එළිමහන් වේදිකාව වන පේරාදෙණිය සරසවියේ ඇති මහාචාර්ය සරච්චන්ද්‍ර එළිමහන් රංග පීඨයේ නාට්‍ය රඟ දැක්වීමේදී මෙවැනිම බාධා එල්ල වේ. එනමුත් සෑම නාට්‍ය ශිල්පියෙකුම දැඩි ආශාවකින් පෙළෙන කරුණක් වන්නේ තමන්ගේ රංගනය සරච්චන්ද්‍ර එළිමහන් රංග පීඨයේ රඟ දැක්වීමයි. වේදිකා නාට්‍ය ශිල්පියෙකු වශයෙන් මා හට ද කීප විටක දී මෙම එළිමහන් රඟහලේ රඟපෑමට අවස්ථාව ලැබුණි.

එළිමහන් රංග පීඨ වල දී ප්‍රේක්ෂකයා අසුන් ගන්නේ ඔකෙස්ට්‍රා :ධරජයිඑර්* නමින් හැඳින් වූ අඩ කවාකාර මණ්ඩපයක් ඉදිරියේ ය. පෙළින් පෙළ ඔසවා ඒ වටා තැනූ ගල් පුවරු මත ප්‍රේක්ෂකයන් වාඩිවිය යුතු ය. දෘෂ්‍ය බාධා ඉවත්කිරීම පිණිස ග්‍රීක නලුවෝ වෙස් මුහුණු පැළඳ ගත් හ. ඇතැම් විට එකම වෙස් මුහුණු දෙපැත්ත ඒ ඒ භූමිකාවේ ස්වරූපය අනුව මාරු කරමින් පළඳිනු ලැබී ය. ප්‍රේක්ෂකයා අසුන් ගත් පහළම පිහිටි අසුනු පෙළ පවා ඔකෙස්ට්‍රා හෙවත් ගායන වෘන්දය රැඳවූ මණුඩපයට ඉහළින් තනා තිබුණි. වේදිකාවේ එක් කෙළවරක සිට අනෙක් කෙළවරට පළලට සමාන නොවන දිගකින් යුත් තීරුවක් විය. නලුවන් සාමාන්‍යයෙන් කතා කළේ Logeum ලොපියම් හෙවත් ලතින් භාෂාවෙන් pulpitum පුල්පිටම් නමින් හැඳින් වූ මෙම තීරුව මැද සිට ය. එනිසා වේදිකා භූගෝලීය හා දෘෂ්‍ය රේඛා න්‍යාය ග්‍රීක ගෘහ නිර්මාණ සමඟ නාට්‍ය කලාවට උරුම වූ බවක් පෙනී යයි.

මෙම මැද කොටසට පිටුපසින් චතුරශ්‍රයක හැඩයෙන් ඇතුළට නෙරා ගිය කොටස ප්‍රොසීනියම් නමින් හැඳින්වුණි. ලොපියම් නමින් හැඳින් වූ තීරුවේ ඉදිරිපස ඔකෙස්ට්‍රාවට කිට්ටුවෙන් (ගායක වෘන්දය සිටි තැන) කුඩා ප්‍රතිමා හා හතරැස් කුලුනු විය. ගල් අත්තිවාරමක් මැද ලීයෙන් තැනූ වේදිකාව රීප්ප මත සවි කොට තිබුණි. ප්‍රේක්ෂකයන්ගේ ආසන වලට විරුද්ධව සෘජුව පෙනෙන වේදිකාවේ පසු පස කොටස් ඔසවා තිබුණි. මෙම රංග භූමියේ වම් පැත්තේ මාළිගාව දේවස්ථාන ආදියද නගරයේ ගොඩනැගිලි ද දකුණු පැත්තේ ඉතා විවෘත ලෙස ප්‍රදර්ශණය වූ අලංකාර භූමි දර්ශණයක් ද විය. එහි ගහ කොළ කඳු හෙල් මෙන්ම ඊජියක් මුහුද ද දර්ශණීය ලෙස නිමා කොට තිබුණි. සෞන්දර්යාත්මක පරිසරය නාට්‍ය නැරඹීමට උචිත සාධකයක් බව ග්‍රීකයන් විශ්වාස කළ බව මෙහි පිහිටීම අනුව අපට පෙනී යයි.

වේදිකාවේ පසු පස බිත්තියේ දොරටුවක් ද පැති දොරටු තුනක් ද විය. එම දොරටු වලින් ප්‍රවේශ වීම අනුව නලුවා ප්‍රධාන චරිතයක් නිරූපනය කරන්නෙක්ද නැතහොත් සුලු චරිතයක් නිරූපනය කරන්නෙක් දැයි නිගමණය කළ හැකි වූයේ ප්‍රධාන නලුවන් හැම විටම ප්‍රධන දොරටුවෙන් ප්‍රවිශ්ඨ වූ බැවිනි.

ප්‍රොසීනයම් යනුවෙන් හැඳින්වුණ කුඩා වේදිකාව රෝලක ආධාරයෙන් ඉහළ සිට පහළට හෙළණු ලබන තිරයකින් ආවරණය කර තිබූ බව සිතිය හැකි ය. ඔකෙස්ට්‍රාවට ඉදිරියෙ-න් පඩිපෙළක උඩ නැගිය හැකි අල්තාරයක් වැනි තැනක් වූ අතර ඊට තිමිල් (Thymele) යනුවෙන් නම් තබා තිබුණි. ගායන වෘන්දය ගායනා නොකරන අවස්ථා වලදී තිම්ලය මතට නැගී නාට්‍යය දෙස ඉතා උනන්දුවෙන් බලා සිටින ප්‍රේක්ෂකයන් පිරිසක් ලෙස හැසි-රෙමින් පාත්‍රවර්ගයා සමග වරින් වර සංවාදයේ යෙනුණ හ. තිම්ලය ගොඩ නැගිල්ලේ මැද කොටසෙ පිහිටි අ.ර එය කේන්ද්‍ර කොටගෙන සියලු මිනුම් ඇරඹුන බව කියවේ.
අර්ධ කවාකාර රංග භූමිය ඒ වටා තිබුණ බැවින් ප්‍රේක්ෂකයන් හා චරිත වලින් ප්‍රශ්ණ කිරීමට ඉදිරිපත් වූ ගායන වෘන්දය රැඳවීමට හොඳම ස්තානය විය.

ලාට්‍රෝබ් විශ්ව විද්‍යාලයේ බන්ඩූරා මණ්ඩපයේ ඇති එළිමහන් රංග පීඨය මෙවැනි වේදිකාවකට කදිම උදාහරණයකි. එය නිර්මාණය කර ඇති ආකාරය පේරාදෙණිය සරසවියේ ඇති එළිමහන් රංග පීඨයට සමාන ය. අපට දියෝනිසස් රංග භූමියට සමාන රංග භූමියක් නිර්මාණය කළ මහාචාර්ය සරච්චන්ද්‍රයන් ගෞරවයෙන් සිහිපත් කළ යුතු ය.